

Специјални изасланик Европске уније за дијалог Београда и Приштине Мирослав Лајчак каже за РТС да дијалог мора да буде праведан, наглашавајући да ће две стране потписати само онај споразум који им одговара. Упозорио је да Брисел не може да прихвати слово устава као "црвену линију". Ако се Београд држи свог, а Приштина свог устава, онда нема простора за дијалог, напомиње Лајчак.

Мирослав Лајчак завршио је онедељну посету током које је, како је најављивано, требало да одблокира наставак дијалога тако што ће Приштину убедити да се на преговарачком столу нађе Заједница српских општина. Заједница је према одредбама Бриселског споразума требало да буде формирана још пре седам година. О томе како види резултате боравка у Приштини, затим у Београду, специјални изасланик Европске уније за дијалог говорио је за РТС.

Да ли смо сада заиста ближи формирању Заједнице српских општина?

Претпостављам да јесмо пошто је ово део свеобухватног споразума о коме преговарамо и јасно је назначено да ЗСО мора да се формира, према споразумима потигнутим 2013. и 2015. године. У Приштини сам имао бројне састанке, а поруке са свих њих је да оно што је потписано мора да се спроведе тако да ће ЗСО бити на агенди по плану.

Да ли вам смета што је ЕУ била посредник у постизању мировног споразума а после седам година постоје одредбе које нису испуњене?

Апсолутно. Дијалог се води већ десет година, донео је бројне конкретне резултате и договоре, али истовремено постоје договори који су потписани али нису никад реализовани. Зато смо овог пута променили приступ и преговарамо о свеобухватном споразуму који треба да процес доведе до краја и да се бави питањима која досад нису разматрана и да се примени оно што није, попут ЗСО. Не желимо ово да унедоглед продужавамо. Верујемо да после дест година треба да дођемо до краја.

У почетку, одредба о Заједници српских општина требало је места да се спроведе, а сад је остала као део свеобухватног споразума. То је велика промена.

Не можемо мењати прошлост већ да будемо сигурни да оно што није урађено буде сада спроведено. Договори су ту, следеће је усвајање Статута који дефинише параметре Заједнице.

У четвртак је председник Србије подсетио да Статут већ постоји.

Према Бриселском споразуму, Статут ЗСО морају да прихвате обе стране и Европска унија. Документ мора да се предствви у Бриселу делегацијама обе стране и ЕУ, а то се још није десило.

Како је могуће формирање ЗСО кад очигледно постоје два становишта о томе каква овлашћења треба да има? За Београд и косовске Србе то су извршна овлашћења, за Приштину надзорна попут оних које имају невладине организације?

Кад нема примене, имате коментаре. Људи уместо да спроводе оно што је договорено они причају о томе. То не помаже и зато треба да пређемо на примену. Статут ће дефинисати шта је ЗСО, а то је на два странама, није на ЕУ да одлучује и намеће. Нама је важно да то буде у складу са међународним правом и правним тековинама ЕУ.

У споразуму се каже да ЗСО треба да има "пун надзор", на енглеском "exercise full overview"? Да ли се зна шта то значи?

Није. У дипломатији и међународним преговорима постоји израз конструктивна двосмисленост. Оно што сам ја научио је да то не постоји, морамо бити јасни. Постоји фраза у Београду и Приштини које другачије тумачи и сада покушавамо да избегнемо било какву двосмисленост и да имамо пуну јасноћу како ће се применити – ко ће је спровести и када.

Рекли сте да су пред свима емотивне одлуке које подразумевају и промене устава. Рекли сте и да се томе нико у Приштини не противи. Да ли говоримо о формирању ЗСО и да ли ће се у том контексту мењати устав власти у Приштини?

Порука мојим саговорницима у Приштини је да устав није Библија и ако сте ушли у овај далекосежни процес онда морате бити спремни да мењате устав. Када и како - то ће бити видљивије на крају процеса. Не можемо да прихватимо слово устава као црвену линију. Ако се Београд држи свог, а Приштина свог устава, онда нема простора за дијалог.

Хашим Тачи каже да неће бити техничких преговора о уставним променама када је реч о Заједници, док премијер Авдулах Хоти тврди да са вама уопште није разговарао о надлежностима ЗСО. На крају, са киме преговарте у Приштини?

Партнер у преговорима је премијер, влада је та која је одговорна за процесе. Већ сам научио да не обраћам превише пажње на изјаве из региона које се тичу ЕУ јер су оне врло често за локалну употребу. Важно је оно о чему се говори у Бриселу и то је део дијалога.

Које су поруке биле у Приштини, да Заједница мора да се формира да би се преговори наставили?

Рекао сам да нема нормализације без договора, односно договора без ЗСО.

Јуче сте поновили да је дијалог важан за европски пут Србије. Шта то тачно значи?

ЕУ посредује у дијалогу на основу Резолуције Генералне скупштине Уједињених нација из 2010. која јасно повезује овај процес са европским перспективом Србије и Косова. Постоје бројни закључци Европског савета који јасно повезују овај процес са будућношћу евроинтеграција. У једном од преговарачких поглавља, поглављу 35, јасно се говори о нормализацији односа. Постоји толико формалних веза, желим да видим и верујем да напредак у дијалогу аутоматски значи, или би требало да значи, видљив напредак и на европском путу Србије.

Да ли је потписивање споразума у Вашингтону помогло дијалогу у Бриселу или га је, можда, убрзало?

Подржавамо сваку активност која помаже посредовању у дијалогу. Важно је да се поштује да ЕУ има мандат Уједињених нација да води процес који има два главна циља. Један је нормализација односа, а други је напредак на европском путу. Нико други то не може да уради осим ЕУ.

Сваку активност трећих страна меримо кроз то да ли је постигнут напредак у оба ова циља. Састанак у Вашингтону и потписани документ дали су помешану слику. Има напретка као то што је српска страна пристала да се премести у нове просторије на прелазу Мердаре који изградила ЕУ, а са друге стране предузете су индивидуалне обавезе које су у супротности са заједничким ставом ЕУ као када је реч о Јерусалиму.

Your browser does not support the video tag.

У овом региону сматрају вас особом која се бави отвореним питањима, били сте овде и 2006. Мислите ли да можете да направите опипљив напредак, што многим до сада није успело?

Имао сам неколико задатака у региону и никада својом вољом. Увек су ме молили да то урадим, а то је и сада случај. Да не верујем да је напредак могућ никада се не бих прихватио овог посла. У исто време хоћу да истакнем да сам овде да помогнем, не да намећем. Процес мора да буде праведан, две стране ће потписати само онај споразум који им одговара.

(РТС)